

LIST DO STARSZYCH SALEZJANÓW

**Dzielenie
się mądrością
i nadzieją w
kulturze cyfrowej**

Don Gildásio Mendes

**RADCA GENERALNY DS.
KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ**

Drodzy Współbracia

Z braterskim uczuciem zwracam się do was za pośrednictwem tego listu, abyśmy wspólnie zgłębili znaczenie życia z mądrością i nadzieją w epoce charakteryzującej się kulturą cyfrową¹. Ten list wynika z pragnienia, które wyraziliście, aby podzielić się refleksjami na temat tego, jak możemy poruszać się po tych wodach, kierując się kompasem Ewangelii.

1. Historia jest nauczycielką życia. Byliście świadkami niesamowitych rewolucji: powstania radia i telewizji, pojawienia się pierwszych komputerów osobistych, ery telefonu, która stopniowo ukształtowała drogę do globalnej łączności. Cyfrowa przygoda napisała jeden ze swoich pierwszych rozdziałów wraz z utworzeniem Arpanetu w latach 60. – prekursora Internetu. W latach 90. Internet wkroczył do domów i życia milionów ludzi wraz z pojawieniem się urządzeń mobilnych, takich jak laptopy, tablety i smartfony. W 1995 roku w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie pojawiła się pierwsza platforma społecznościowa, zapoczątkowując erę, w której wymiana informacji i integracja treści multimedialnych - takich jak wideo, muzyka, filmy, gry i zakupy - stały się centralnym elementem korzystania z Internetu.

2. Jesteśmy świadkami rewolucji. Wraz z pojawieniem się Sztucznej Inteligencji będziemy świadkami dalszego niezwykłego rozwoju komunikacji. Nie jest możliwe, ani nawet pożądane, powstrzymanie tego zjawiska, tak jak w XX wieku nikt nie był w stanie powstrzymać eksplozji masowej komunikacji. Jediną opcją, jaką mamy, jest zinterpretowanie tego zjawiska i wykorzystanie naszego doświadczenia w służbie innym.

3. Wszyscy salezjanie są i byli komunikatorami. W salezjańskich domach i placówkach wszyscy eksperymentowaliście z ówczesnymi narzędziami komunikacji, takimi jak taśmy filmowe, rzutnik slajdów, powielacze – maszyny poligraficzne, odtwarzacze płyt winylowych. Kiedyś były to skuteczne narzędzia angażowania młodych ludzi przed pojawieniem się technologii cyfrowej. Teraz, w erze przyspieszonej ekspansji technologii, tempo wzrosło, umożliwiając nawet najmłodszym dzieciom odkrywanie sieci, granie w gry online, dostęp do muzyki i filmów w Internecie.

4. Pod wieloma względami technologia cyfrowa zmieniła sposób, w jaki pracujemy, utrzymujemy relacje, uczymy się i bawimy. Znamy jej wyzwania i możliwości i jesteśmy częścią tego świata.

¹ Por. Lettera Camminare con i giovani nella cultura digitale. ACG 440, sierpień-grudzień 2023.

Dla nas, którzy uczymy się od naszego ojca, Księdza Bosko, jak ważne jest podążanie z duchem czasu, konieczne jest przeanalizowanie i zrozumienie tego, aby być aktywnymi uczestnikami tego świata, a nie ofiarami.

5. Czasy zawsze przynaglają nas do zmian. Jako wychowawcy salezjańscy, na każdym etapie naszego życia, jesteśmy wezwani do wychowania i ewangelizacji poprzez dialog z różnymi kulturami, w świetle Ewangelii. Oznacza to zrozumienie różnych zjawisk ludzkich - takich jak międzykulturowość i język młodzieżowy - oraz zajmowanie się pojawiającymi się kwestiami społecznymi i politycznymi.

6. Wielkie zmiany, wielkie pytania. Często starsi salezjanie zadają sobie pytanie: jak mogę wypełniać moje zadanie w tym świecie haseł, kliknięć, polubień, zdjęć, filmów, wiadomości, które są produkowane za pomocą niezliczonych urządzeń? Jak możemy nadal komunikować w sposób ludzki i ewangeliczny nasze powołanie i misję w służbie młodym ludziom?

7. W Biblii znajdujemy postacie, które w podeszłym wieku wiedziały, jak żyć i przekazywać Boże przesłanie z mądrością i trafnością. Na przykład Abraham², który w podeszłym wieku stał się przewodnikiem i ojcem swojego ludu, symbolizuje odwagę i wiarę potrzebną do podejmowania nowych przedsięwzięć i misji. Jako mądry starszy inspirował nadzieję pomimo niepewności, krytyki i obojętności.

8. Zachariasz, sługa Pański i opiekun Elżbiety, uosabia starszego człowieka, który z oddaniem godzi troskę o rodzinę z duchowymi zobowiązaniami, stając się ambasadorem nadziei. W swoim kantyku³ (*Benedictus*) ogłasza nadejście Zbawiciela. Podobnie w późniejszym życiu Symeon śpiewa o radości i wdzięczności (*Nunc Dimittis*), zobaczywszy na własne oczy Mesjasza. Reprezentuje starszą osobę, która celebrowała życie i boski plan zbawienia, która przeszła przez doczesność i wie, jak dzielić się swoją radością.

9. Św. Jan Bosko, nasz ojciec i wychowawca, poświęcił każdą chwilę swojego życia służbie młodzieży. Swoją wizję przekazywał poprzez książki, listy, konferencje, homilie, *Biuletyn Salezjański*, a także poprzez muzykę i fotografię⁴. Do końca jego życie było żywym przesłaniem dla innych.

² Por. Rdz 12, 1-9

³ Por. Łk 1, 68-79

⁴ Por. List okólny w sprawie rozpowszechniania dobrych książek Jana Bosko (19 marca 1885), w Ceria E., Epistolario di San Giovanni Bosco tom 4, list 2539.

10. W świetle salezjańskiej wizji duchowej pytanie, które nieuchronnie pojawia się w obliczu obecnej sytuacji, brzmi: jak mogę przywrócić braterstwo, słuchanie, rozmowę, przyjemność bycia razem przy stole, w cyfrowym świecie pełnym bodźców i rozproszeń? Jak jako salezjanin kapłan i koadiutor mogę mądrze żyć i kontynuować dzieło ewangelizacji w tym poplątany wszechświecie cyfrowych sieci?

11. Przede wszystkim pamiętajcie o tym, co jest najbardziej autentycznym darem, którym możecie się dzielić: mądrość ewangeliczna i dar salezjańskiego powołania waszego życia, który z niej wypływa. Wasza droga wiary, wasz osobisty wzrost, wasze zaangażowanie w życie konsekrowane, wasza wierność Księdzu Bosko i miłość do Maryi Wspomożycielki, wasza wierność naszemu charyzmatowi i wasze wielkoduszne poświęcenie dla młodzieży stanowią serce przesłania, które należy głosić. Przykład nadal jest bardziej skuteczny niż słowa: wasze życie jest najpotężniejszym przesłaniem, jakie możecie zaoferować.

12. Po drugie, wasze przesłanie będzie ożywione przez doświadczenie komunii we wspólnocie: życie braterskie i modlitwę, miłość do Słowa Bożego, sakramenty, radosną służbę, chwile ciszy i poświęcenia⁵.

13. Po trzecie, wasza ewangeliczna mądrość⁶ będzie źródłem inspiracji dla młodzieży i wszystkich członków Rodziny Salezjańskiej. Dzięki niej nauczyliście się kochać i przebaczać; być obecnym wśród ludzi; żyć autentycznie swoją wiarą i powołaniem, które są wyrazem miłości Boga do innych, zwłaszcza młodych. Jest to najbardziej autentyczne i wiarygodne przesłanie, jakie możecie zaoferować w cyfrowym świecie.

14. Wszystko, czym jesteście, przyczynia się do misji salezjańskiej, ewangelizacji i edukacji młodych⁷ we wspólnocie. Nie czujcie się przestarzały. Nie jesteście: ci, którzy idą z mądrością i ewangeliczną nadzieją, zawsze pozostają młodzi. W ten sposób możecie nadal aktywnie

⁵ Por. Jan Paweł II. List apostolski *Salvifici Doloris* do biskupów, kapłanów, rodzin zakonnych i wiernych Kościoła katolickiego o chrześcijańskim znaczeniu ludzkiego cierpienia.

⁶ Por. Papieska Komisja Biblijna. "Czym jest człowiek?" (Ps 8, 5). Ścieżka antropologii biblijnej, Mądrość pośredniczka życia i suwerenności, nr 56.

⁷ Por. Konstytucje Salezjańskie 14: "Nasze powołanie jest naznaczone szczególnym darem Boga, upodobaniem w młodych: "Wystarczy, że jesteś młody, abym cię bardzo kochał". Ta miłość, będąca wyrazem miłości pasterskiej, nadaje sens całemu naszemu życiu. Dla ich dobra hojnie ofiarujemy czas, dary i zdrowie: "Dla was studiuje, dla was pracuję, dla was żyję, dla was jestem gotów nawet oddać życie".

DZIELENIE SIĘ MĄDROŚCIĄ I NADZIEJĄ W KULTURZE CYFROWEJ

współpracować z misją salezjańską w waszych wspólnotach. Dlatego jesteście naszymi pierwszymi i najważniejszymi komunikatorami.

15. Wiemy, że komunikacja zmieniła formę, ale podstawowe zasady są wciąż takie same. W międzypokoleniowym i wielokulturowym kontekście wielu naszych wspólnot, zawsze możemy kultywować dar wymiany i budowania komunii i braterstwa, we wspólnej misji.

16. Dzisiaj każdy salezjanin jest "połączony". Ważne jest, aby przyjąć z otwartym umysłem inny sposób życia i pracy. Chodzi o kultywowanie naszej zdolności rozumienia ludzi, czucia się częścią misji wspólnoty, bez utraty pragnienia służenia innym z radością i entuzjazmem.

17. Cyfrowy wszechświat to rozległa kraina pszenicy i chwastów⁸. Technologie cyfrowe otwierają ogromne perspektywy dla rozwoju ludzkiego i kulturowego. Kluczowe jest jednak roztropne⁹ i mądre poruszanie się w tym wszechświecie. Nie oznacza to etykietowania zachowań lub narzucania sztywnych zasad, ale przyjęcie ewangelicznego i salezjańskiego rozeznania. Trzeba wiedzieć, że za cyfrowym światem kryją się interesy polityczne, ekonomiczne i ideologiczne. Wiedza i umiejętność unikania ryzyka staje się zatem niezbędną. Byłoby interesujące pomyśleć o momentach i przestrzeniach do dzielenia się i szkolenia w zakresie duszpasterskiego, edukacyjnego i etycznego wykorzystania tych środków.

18. Doświadczenie jest złotem. W tym scenariuszu doświadczenie życiowe okazuje się bezcenne, ponieważ etyka powraca do centrum refleksji nad komunikacją cyfrową. Staje się ona drogowskazem w nawigacji po jej oceanach. Algorytmy leżące u jej podstaw mogą bowiem prowadzić do bezmyślnej konsumpcji, manipulacji danymi, naruszania prywatności i rozprzestrzeniania się ukrytych prądów ideologicznych. Z tego właśnie powodu ważne jest, aby nauczyć się chronić siebie, ostrożnie zarządzać danymi osobowymi oraz prywatnością własną i innych. Wreszcie, należy chronić swoje zdrowie fizyczne i psychiczne.

19. Jesteśmy świadomi, że cyfryzacja jest nie tylko zagrożeniem, ale także wielkim źródłem możliwości, jeśli jest przeżywana z edukacyjnym i etycznym podejściem. Sieć jest podstawowym narzędziem wymiany informacji, współpracy, studiów, badań, ewangelizacji.

⁸ Por. Mt 13:24

⁹ "Osoba roztropna jest twórcza: rozumuje, ocenia, stara się zrozumieć złożoność rzeczywistości i nie daje się przytłoczyć emocjom, lenistwu, presji iluzji". (Por. Papież Franciszek, Audiencja generalna. Plac Świętego Piotra, środa, 20 marca 2024 r.)

20. Kontynuujemy komunikację z otwartym sercem dla naszych braci i oczami uważnymi na rzeczywistość. Musimy zawsze pamiętać, że życie cyfrowe w duchu krytycznym pozwala nam nie ograniczać naszego wszechświata myśli do bańki, która trzyma nas z dala od prawdziwego życia: od ubóstwa, wojen, wykluczenia, problemów środowiskowych, przepaści cyfrowej i indywidualizmu. Nie może być ekranem ucieczki od bezpośredniego kontaktu z ludźmi i bogactwa obecności wspólnotowej, która prowadzi nas do dzielenia się doświadczeniami i emocjami z braćmi, świeckimi i młodymi.

21. Drodzy przyjaciele, żeglujmy dalej razem z mądrością i nadzieją. W naszej nawigacji Maryja jest główną latarnią morską. Spośród wielu określeń Matki Jezusa, Stella Maris jest najbardziej pouczające. Imię to pojawiło się, gdy pierwsi misjonarze wyruszyli na oceany. Maryja jest przewodniczką w nieskończonych przestrzeniach; jest Matką i Nauczycielką i prowadzi nas w nawigacji po cyfrowym świecie.

Niech Maryja, Stella Maris, zawsze nas prowadzi!

Rzym, Wielkanoc 2024 r.

Pe. Gildasio Mendes.

Don Gildasio Mendes

Radca Generalny ds. komunikacji społecznej